

Prim. dr. med. Drago Hočevar, oče slovenske anesteziologije

Chief Physician Drago Hočevar, M.D., the father of Slovenian anesthesiology

Stojan Jeretin, Miriam Petrun-Ulaga, Jože Četina, Nasta Pirc-Delak

Korespondenca/ Correspondence:

Stojan Jeretin,
e: drjeretin@yahoo.de

Ključne besede:

podiplomski tečaj;
anestezija; ustanovitev
sekcije SZD

Key words:

D. Hočevar; courses in
anesthesia; section of
anesthetists

Citirajte kot/Cite as:

Zdrav Vestn 2016;
85: 74–77

Prispelo: 14. okt. 2015,
Sprejeto: 13. jan. 2016

Izvleček

Pionir slovenske anesteziologije dr. Drago Hočevar je v desetih letih delovanja kot anesteziolog na Kirurški kliniki v Ljubljani postavil temelje slovenski anesteziologiji. V enoletnih skrbno vodenih tečajih od leta 1953 do leta 1959 je vzgojil prek trideset zdravnikov. Ustanovil je sekcijo za anestezijo Slovenskega zdravniškega društva.

Summary

Drago Hočevar, MD, the first anesthetist at the Surgical Clinic in Ljubljana laid the foundations of Slovenian anaesthesiology. In carefully planned courses, carried out in the period from 1953–1959 under the auspices of the Surgical Clinic, he trained over thirty physicians and founded the Section of Anesthetists.

Uvod

Slovenski zdravniki so se s takrat sodobno anestezijo seznanjali med drugo svetovno vojno. Predvsem kirurgi, ki so sodelovali z zahodnimi zavezniki v Bariju, so spoznali, da je pogoj za razvoj kirurške stroke sodobna anesteziologija. Po končani vojni je leta 1947 prof. Božidar Lavrič, predstojnik kirurške klinike v Ljubljani, povabil takrat že petdesetletnega dr. Draga Hočevarja, da se pridruži njegovi ekipi in ga zadolžil za razvoj sodobne anestezije. Istega leta se je na tečaju Vojno-medicinske akademije (VMA) v Beogradu s sodobno anestezijo seznanil tudi mladi kirurg dr. M. Košak.

Leta 1949 se je dr. Hočevarju pridružila dr. Darinka Soban, ki je pravkar zaključila študij medicine. V Kopenhagnu je l. 1950 na pobudo Danske pričel z delom šolski center svetovne zdravstvene organizacije (WHO). Enoletni tečaji za anesteziologije so postali zdravi temelj za razvoj evropske anesteziologije. Drugega tečaja se je udeležil dr. D. Hočevar. Po zaključnem tečaju je podobne tečaje prirejal na ljubljanski kirurški kliniki.

Pionir in oče slovenske anesteziologije se je rodil 2. 1. 1897.

Študiral je medicino v Gradcu in v Pragi, kjer je leta 1924 diplomiral. Do

Slika 1: Prim. dr. Drago Hočevar

druge svetovne vojne je deloval v Celju kot kirurg sekundarij.

Po okupaciji leta 1941 je bil z družino, dvema hčerka in ženo, izgnan na Hrvaško. Tam je deloval kot zdravnik. Bil je ovaden, obsojen na zaporno kazen, nato pa leta 1943 izročen Nemcem in poslan na prisilno delo v Nemčijo, kjer je moral delati kot zdravnik. V Nemški bolnišnici je spoznal anestetik Evipan-Na, saj je večkrat deloval kot anesteziolog. Leta 1945 se je vrnil v Slovenijo.

Prof. Božidar Lavrič ga je leta 1947 povabil na kirurško kliniko v Ljubljano in mu je dal nalogo, da postavi temelje anesteziologije v Sloveniji. D. Hočevar je nalogo sprejel. V začetku je delal sam, brez sodelavcev.

Občasno so mu pomagali mladi zdravniki, med njimi tudi mladi specializant kirurgije Miro Košak, ki se je seznanil z osnovami anestezije na Vojno-medicinski akademiji (VMA) v Beogradu.

Moj dragi Drago,

Prav prav si me razveselil s svojim pismom. Popolnoma sem sporazumen, da bi prišel v Anglijo, in sicer v London, kjer imamo sedaj prav dobre prijatelje. [Nečitlj.] in Davies upajo, da prideš. Toda ne smeš pozabiti, da Te silno težko pričakujemo in da kar boš podaljšal, gre vse v našo škodo. Upam, da bomo sedaj tudi z Golnikom uredili. Toda brez anestezije, odnosno staro, kot jo imamo sedaj, si tega prav ne upam. Zato Te prosim, da tega ne pozabiš in, da je sedaj vse na Tvojih ramah, ker si ti vodja anestezije. Morali bomo prekleto pljuniti v roke, da pridemo iz zastoja in zato mora doprinesiti vsak svoje.

Sedaj šele vidiš, kako je važna anestezija in, da nismo prav napredovali, moramo pripisati predvsem tem nedostatkem pored vseh drugih, ki jih tudi ni malo. Kadar bo tako daleč, da boš rabil denar, mi sporoči, da bom skušal urediti. Je pa zelo težko z devizami.

Sedaj nekaj kupujemo, toda to je kaplja v morje. Ko bi le enkrat prepričali ljudi, da so zgradbe prav postranska stvar in da je znanje najvažnejše!

Odhajam iz Londona deloma žalosten, deloma pa ponosen. Z našimi sredstvi se v resnici ne more več, kakor je narejenega.

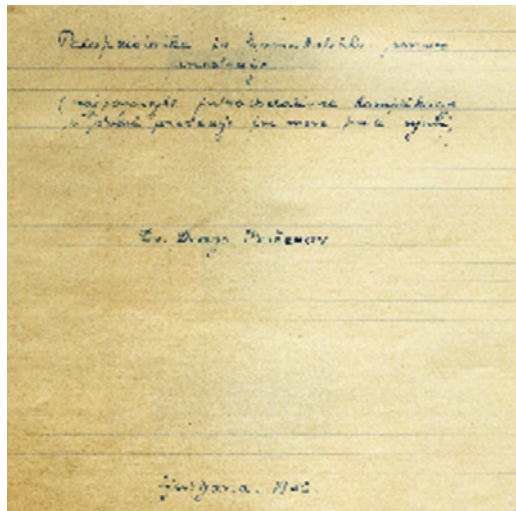
Glej in poslušaj, da nam čim več prineseš.

Najlepše Te pozdravlja Tvoj

Lavrič

London 22. X. 51

Slika 2: Patofiziološke in farmakološke osnove anestezije. D. Hočevar, Skripta, 1950

Leta 1951 se je udeležil enoletnega tečaja anestezije, ki ga je v Kopenhagnu vodila Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). Na željo Lavriča se je odpovedal šolanju v Angliji in se marca leta 1952 vrnil v Ljubljano. Anestezijo na Golniku je uredil in so lahko začeli s torakalnimi operacijami.

Po danskem vzorcu je zasnoval šestmesečne podiplomske tečaje. Prvi je bil 1. 3. 1953, zadnji, osmi leta 1960, ki pa ga ni več končal; dohitela ga je smrt. Pri 63 letih je omahnil sredi dela.

Tečaje je vodil z veliko vnemo. Njegova predavanja so bila dobro pripravljena in so jih spremljale skice, ki jih je sam risal. Ohranjena sta njegova rokopisa: »patofiziološke in farmakološke osnove anestezije²« in »vpliv anestezije na kri in ostale telesne tekočine – nadaljevanje³«. V oči pade izredno lepa pisava in urejenost rokopisov.

Dr. Hočevar je uvajal uporabo tubokurarina, refrigeracijsko anestezijo, anestezijo pri elektrošokih ter intenzivno zdravljenje poliomielitisa in tetanusa. Zasnoval je vrsto improviziranih anestezijskih in drugih instrumentov za endotrahealno anestezijo. Te pripomočke je izdelal mehanik gospod Hruševar. Vse izdelke je označil s H-H. Eden od omenjenih izdelkov, kovinsko vodilo, ki se vstavi v endotrahealni tubus in naj bi olajšalo intubacijo sapnika, je bil »ho-

fman«. Udeleženec sedmega tečaja se spominja otežkočene intubacije poškodovanca.

...

Smo na šestmesečnem tečaju iz anestezije v Ljubljani. Po predavanjih, na katerih smo hlastno absorbirali skrivnosti te nove medicinske vede, o kateri nam doma niso povedali kaj dosti več, kot da je potrebno nalivati, ker kirurg sicer ne more operirati. Že na stopnišču stare stavbe smo zaslišali glasno govorjenje. Pohiteli smo po stopnicah in v prostoru pred operacijsko je bila skupina okoli vozička, na katerem je ležal poškodovanec. Bilo je jasno, da bo potrebna intubacija. Hari, izkušen anesteziist, se je te naloge takoj lotil. Izgleda pa, da mu nekaj nagaja. Tubus noče noter! Hari postaja živčen in zavpije: Hočevarja, Hočevarja, hitro hitro! Ena sestra priteče s primarijem Hočevarjem, druga pa iz druge smeri in drži v rokah nekaj majhnega. Med tem se je Hariju posrečilo postaviti tubus na pravo mesto. Primarij Hočevar je vzel »hočevarja«, dal potrebna navodila z zadovoljnim obrazom, ker so ga (Hočevarja) spet enkrat nujno potrebovali. Nato je odšel na večerjo, kjer so kot navadno bili na jedilniku spet srčki v omaki.

Leta 1956 je začel s pripravami za ustanovitev sekcije za anestezijo pri SZD (Statut in spisek članov). Pridobil je dovoljenje B. Lavriča in leta 1957 ustanovil sekcijo za anestezijo (17. sekcijo SZD)⁴. Predsednik D. Hočevar, tajnik H. Hofman. Sekcija je bila dokaj aktivna (sestanki in predavanja).

Po njegovi zaslugi je tovarna »Lek« začela proizvodnjo dušikovega oksidula N₂O.

V čem je njegov največji uspeh?

Leta od 1950 do 1960 niso omogočala znanstvenih raziskav; to je bilo obdobje osvajanja osnovnih tehnik, fizioloških

in farmakoloških temeljev anestezije. Te nam je dal!

Dal pa nam je tudi zgled, kako delati in vzgajati. Vzgojil je več kot 40 anestezi-
stov in postavil temelje slovenske aneste-
zijske šole. Njegov miren način komu-
niciranja, spoštovanje vsakega tečajnika
in dobesedno očetovski odnos do nas,

mladih začetnikov, je vzbujal zaupanje
in globoko spoštovanje.

Zelo nas je prizadelo, ko je sredi dela
omagal, a se takrat še nismo zavedali,
kako globoka je bila vrzel, ki jo je zapu-
stil.

Po 55 letih se ga hvaležno spominjajo
še živeči pričevalci njegovega dela.

Opombe

¹ Pisma Lavriča, v Jeretin. Od etrove narkoze do
anesteziologije, Univerza v Mariboru, medicinska
fakulteta, Oddelek za zgodovino medicine, Maribor
2006,

² Skripta iz zapuščine prim. D. Hočevarja, osebni
arhiv S Jeretina.

³ isto.

⁴ Zgodovinski arhiv Ljubljane.